

ΑΝΩΤΑΤΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Χριστιανική Γραμματεία Ι

Ενότητα 1-B Α1-2: Περίοδος Δογματικής
Ανασυγκρότησης (313-451)

Αναστάσιος Γ. Μαράς, Δρ Θ.
Πρόγραμμα Ιερατικών Σπουδών

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Αθηνών**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σκοποί ενότητας

- Να εξιστορήσει την περίοδο ανεξιθρησκίας και την ανάπτυξη θρησκευτικών φιλοσοφιών.

Περιεχόμενα ενότητας

- Εισαγωγή.
- Ευσέβιος Καισαρείας (280-340).
- Άρειος (265-336).
- Ομάδες Αρειανών.

Εισαγωγή 1/2

- 313 Διάταγμα του Mediolanum ανεξιθρησκία.
- Ο Χριστιανισμός επίσημη θρησκεία του Κράτους στα τέλη του 4^{ου} αι. με τον Θεοδόσιο Α' (379-395, μονοκράτορας μετά το 392).
- Διαμόρφωση μεγάλων αιρέσεων.
- Αθρόα προσέλευση νέων μελών.

Εισαγωγή 2/2

- Εκκοσμίκευση-μοναχισμός.
- Πλάτων: ο προσφιλέστερος στους χριστιανούς από το 2^ο αι.
- Αριστοτέλης: από τον 4^ο αι. από αιρετικούς, από τον 6^ο αι. από χριστιανούς.
13^{ος} Απόστολος.

Ευσέβιος Καισαρείας (280-340) 1/7

- Μαθητής του Πάμφιλου στην Καισάρεια.
- Απολογία υπέρ Ωριγένους (2^{ος} συγγραφέας).
- Διώξεις: Τύρος, Αίγυπτος.
- 314: Μητροπολίτης Καισάρειας.
- Υπόδικος. Υπογράφει το Σύμβολο της Νικαίας.
- Φίλος του αυτοκράτορα.

Ευσέβιος Καισαρείας (280-340) 2/7

- Μετείχε σε Συνόδους καταδίκης των: Μ. Αθανάσιος, Μάρκελλος Αγκύρας, Ευστάθιος Αντιοχείας.
- Ανεπάρκεια της Φιλοσοφίας, αλλά ο Πλάτων κοντά στη χριστιανική διδασκαλία.
- Κατά του Πορφύριου και της προσπάθειας του Ιεροκλή για Απολλώνιο Τυανέα.
- Ευαγγελική προπαρασκευή (15 βιβλία): ανατροπή κατηγοριών για αθεΐα και άκριτη αποδοχή της θρησκείας.
- Εξετάζει: εθνικές κοσμογονίες, μύθους, χρησμούς, ειμαρμένη, κρατική θρησκεία, φιλοσοφικά συστήματα. Ανωτερότητα Ιουδαϊσμού έναντι Εθνικών.

Ευσέβιος Καισαρείας (280-340) 3/7

- Ευαγγελική απόδειξη (20 βιβλία, σώζονται τα 10): απευθύνεται στους Ιουδαίους.
- Η Π. Διαθήκη έχει παγκόσμια ισχύ.
- Η αληθινή λατρεία παρερμηνεύτηκε από τους Ιουδαίους.
- Αληθινή λατρεία του Θεού ο Χριστιανισμός.
- Προφήτες: φωτίζουν την σάρκωση του Λόγου, τα θαύματα, το κήρυγμα, το Πάθος και την Ανάσταση του Χριστού.

Ευσέβιος Καισαρείας (280-340) 4/7

- Χρονικοί πίνακες και επιτομή παντοδαπής ιστορίας (σώζεται στα Λατινικά): χρονολογικοί πίνακες και σύντομη γενική ιστορία.
- Χρησιμοποιεί πηγές.
- Δεν ενδιαφέρεται για τον καθορισμό των εσχάτων και δεν εξιστορεί κατά χιλιετίες.
- Εγκαταλείπει τις χιλιαστικές απόψεις.
- Αρχή 2016 π.Χ. (έτος ακμής του Αβραάμ).

Ευσέβιος Καισαρείας (280-340) 5/7

- Εκκλησιαστική ιστορία (10 βιβλία): 1-8 (312). Η Εκκλησία καθοδηγείται από τον Σωτήρα και μέσα από διωγμούς και κινδύνους θριάμβευσε.
- Τριακονταετηρικός λόγος εις Κωνσταντίνον.
- Εις τον βίον Κωνσταντίνου (μετά το 337).
- Ξένος προς τον ασκητισμό.
- Ωριγένης, απολογητικές τάσεις ⇒ Μοναρχιανός.
- Θεός: μοναδικό αίτιο, ακατάληπτος, άρρητος.

Ευσέβιος Καισαρείας (280-340) 6/7

- Υιός: ονομάζεται Θεός, αλλά δεν είναι κυριολεκτικά Θεός.
- Άφωμοιωμένος τῷ Πατρὶ κατὰ πάντα (πριν την έριδα αποδεκτὴ, μετριοπαθείς Αρειανοί).
- Ούτε Θεός, ούτε κτίσμα. Οὐδέτερος ὢν ἐκείνων ὢν μέσος τυγχάνει.

Ευσέβιος Καισαρείας (280-340) 7/7

- Οι απόψεις διαφέρουν από Ωριγένη και Άρειο.
- Ταυτίζει τους όρους ουσία και υπόσταση.
- Λόγος: όχι ομοούσιος, γέννημα όχι κτίσμα.
- Αυτοκράτορας: επίσκοπος των εκτός.
- Πολιτική θεολογία: ἐν Χριστῷ πιστὸς βασιλεύς.
- Δικαιώματα και καθήκοντα αυτοκράτορα στην Εκκλησία (υπερασπιστής πίστεως, συντονιστής διοικητικού οργανισμού, οργανωτής ιεραποστολών, κ.ά.).

Άρειος (265-336) 1/3

- Γεννημένος στη Λιβύη, μαθητής σε Αλεξάνδρεια και Αντιόχεια, πρεσβύτερος.
- 318: ρήξη με τον Αλέξανδρο Αλεξανδρείας, απομάκρυνση, επιστροφή με την υποστήριξη του Ευσέβιου Νικομηδείας και Ευσέβιου Καισαρείας.
- Θαλία: συλλογή ποιημάτων .
- 325: 1^η Οικουμενική Σύνοδος Νίκαιας.
- Εξορία στο Ιλλυρικό, επιστροφή μετά από 2 έτη.
- Λόγος: Γεγεννημένος – γεγεννημένος (=κτίσμα).

Άρειος (265-336) 2/3

- 336: Ομολογία στον αυτοκράτορα, θάνατος (Κων/πολη) πριν την συνοδική ομολογία πίστης.
- Επιρροές: υποταγή (Ωριγένης), υιοθεσία και δυνάμεις (Παύλος Σαμοσατέας).
- Ένας και υπερβατικός ο Θεός (φιλοσοφική Μονοθεΐα) με δυο απρόσωπες δυνάμεις: Σοφία, Λόγος (Παύλος & Λουκιανός Σαμοσατέας).
- Για την κατασκευή του κόσμου ο Θεός δημιουργεί ένα πρόσωπο: Υιός ή Λόγος ή Σοφία.
- Δυο Σοφίες: απρόσωπη δύναμη, προσωπική ύπαρξη.
- Πριν ο Θεός δεν ήταν Πατήρ.

Άρειος (265-336) 3/3

- Υιός εκ του μηδενός: ἦν ποτε ὅτε οὐκ ἦν.
- Ο Υιός δεν είναι τέλειος Θεός, καθώς έχει περιορισμένη και όχι τέλεια γνώση Θεού.
- Αποκλείει ριζική μεταβολή στον άνθρωπο με το έργο του Χριστού επειδή ο Χριστός δε δίνει σωτηρία, αλλά κάποια πνευματική και ηθική ανύψωση.

Ομάδες Αρειανών 1/2

- **Ομοιοσιανοί:** ὅμοιος κατὰ πάντα τῷ Πατρί.
- Βασίλειος Αγκύρας (366) Περί Παρθενίας.
- Μακεδόνιος Κωνσταντινουπόλεως (362).
- **Ανόμιοι:** η ουσία ταυτίζεται με την αγεννησία.

Ομάδες Αρειανών 2/2

- Ευνόμιος Κυζίκου (320-390).
- **Όμοιοι:** ομοιότητα ουσίας και βούλησης.
- Οάλης Μουρσών, Ακάκιος Καισαρείας Παλαιστίνης.

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ